

Økologisk romankunst

Forfatteren Amitav Ghosh foregriper verdens politiske kriser gjennom romankunst og lokalkunnskap.

INTERNASJONALEN

NEW YORK (Dagsavisen): I sin nye bok «Et hav av valmuer», tar Amitav Ghosh for seg opiumskrigenes klassiske imperialistiske brutalitet. Romanen er den første i en trilogi om britenes krigføring i Kina på midten av 1800-tallet, på den tida da opiumsproduksjonen i India ble monopolisert og man brukte tvang for å få solgt stoffet på det kinesiske markedet. På den tida var India en stor sjøfartsnasjon når det gjaldt innenlandstrafikk, men i dag er dette nesten borte, selv om olje blir skattebelagt tungt og landet er ledende i vindteknologi.

– Dette er bare et spørsmål om mentalitet. Romankunsten domineres fremdeles av de samme temaene som i forrige århundre, sier Ghosh.

På en kafé i New Yorks bydel Brooklyn, der han nå bor og arbeider, møter Dagsavisen en forfatter som er like opptatt av nytt som gammelt.

ØKOLOGISK PROFIL

Selv om de fleste av bøkene hans tar utgangspunkt i fødebyen Kolkata og delstaten Vest-Bengal, så byr de på store variasjoner. «Et hav av valmuer» er Ghoshs tredje bok på norsk, og var på kortlisten til Bookerprisen i 2008, den mest prestisjetunge prisen som kan tildeles en engelskspråklig roman. Her får leseren være med på en reise med lekteren «Ibis» ned Ganges. Handlingen er lagt til attenhundretallet, og et tidligere slaveskip som er ombygget tilpasset opiumstrafikken, med et mannskap bestående av straffanger og fattige som voktes av soldater. Ghosh tror seilene snart vil komme tilbake på de indiske elvene, og som romanforfatter gir han gjerne sitt bidrag til at så skal skje.

– Det er for mye soverom og psykologi, og for lite om miljø. Man må ikke

glemme at lokal kunnskap kan inneholde vitale overlevelsesstrategier.

VEST-BENGAL

Hans forrige bok på norsk, «Tidevannslandet», hadde en klarere økologisk profil. Den handler om det spesielle bengalske sumpområdet Sundarbans.

– Det er en symbolsk scene mot slutten av denne boka der en lokal mann redder en ung kvinnelig sosialantropolog når orkanen nærmer seg. Han binder seg til et tre med sin egen kropp som skjold for kvinnen. Men dette er heller ikke bare symbolsk: klatrer man opp i et tre, kan man overleve stormen, sier Ghosh, og gir nok et eksempel på viktigheten av lokalkunnskap.

– I 2003 var det et selskap som prøvde å lansere et eksklusivt hotellprosjekt i Sundarbans. Men slike mennesker forstår ikke verdien et slikt område representerer. For da tsunamien slo til jula 2004, forble Sundarbans urørt, fordi dette området er i stand til å absorbere stormen. Et av mine essays, «The Folly in the Sundarbans», bidro til at det nevnte prosjektet ble skrinlagt. Når jeg har opplesninger fra bøkene mine i India, kommer det alltid innflytelsesrike businessmenn og hører på. Kan du se for deg Bill Gates på en boklansering?

Ghosh studerte sosialantropologi i Egypt og føler seg fremdeles sterkt knyttet til landet. Han framhever litteraturens rolle i nasjoner i utvikling, enten det er snakk om Egypt eller India.

– Det ligger en enorm kraft i det for eksempel Naguib Mahfouz gjorde i Egypt: når samfunnslivet lever under politisk sensur, blir avsløringene av hvordan familielivet fungerer desto mer virkningsfulle, sier han.

Men Ghosh ser også faresignaler.

– Tidligere var Vest-Bengal et stort industrisentrum, men de har dessverre

« Det er offisielt avskaffet for lenge siden, og nå har staten garantert at 35 prosent av jobbene skal reserveres for kasteløse.

Amitav Ghosh er aktuell med ny romanutgivelse på norsk. Den aktualitet i nåtiden.

i k k e maktet å ta del i den utviklingen som andre deler av India har nytt godt av. Det samme gjelder for så vidt i Egypt: De har hatt samme regime i 30 år nå, og jeg spør en snarlig politisk krise.

TERROREN I MUMBAI

Hele India sto nylig ansikt til ansikt med en annen form for politisk krise, da terro-

risten angrep flere mål i Mumbai. Ghosh lovpriser landets myndigheter for at de aldri mistet hodet og truet med å angripe Pakistan, selv under stort folkelig press.

– India og Pakistan har nærmet seg hverandre de siste 10-15 årene, sier han.

– Og i bunn og grunn var dette like mye et angrep på de pakistanske myndighetene, fordi siktemålet åpenbart var å

indiske forfatterlegenden er stadig opptatt av fortidens
FOTO: SCANPIX/REUTERS

bringe de to landene i konflikt igjen. Indias litterære liv har alltid vært av høyt kaliber, og nå blomstrer det mer enn noensinne. Likevel kan man av og til få inntrykk av at det kun er en liten kikk i utlendighet som skriver. Og i likhet med sine kolleger uttaler Ghosh seg nødig om det indiske kastesystemet. De skriver gjerne om det, men

unnlater å fordømme det. – Den indiske regjeringen har gjort det den kan for å bekjempe systemet. Det er offisielt avskaffet for lenge siden, og nå har staten garantert at 35 prosent av jobbene skal reserveres for kasteløse, sier Ghosh, men når han blir bedt om å kommentere dette ut fra et menneskerettighetsperspektiv, mener han at jeg

« Romankunsten domineres fremdeles av de samme temaene som i forrige århundre.

AMITAV GHOSH

- En av Indias mest anerkjente forfattere, født i Calcutta i 1956.
- Har studert i blant annet New Delhi, Alexandria i Egypt og i Oxford, England.
- Har vunnet en rekke internasjonale priser, eksempelvis franske «Prix Medicis Etranger», «Arthur C. Clarke Award» og italienske «Grinzane Cavour Prize». Har vært Booker-nominert.
- Er gift med den amerikanske forfatteren Deborah Baker, og bor i Brooklyn, New York og i Kolkata og Goa.
- Amitav Ghosh på norsk:
 - «Et hav av valmuer» (2009)
 - «Tidevannslandet» (2006)
 - «Glasslottet» (2003)
 - «Calcutta-kromosomet» (1996)

heller bør snakke med en sosiolog.

Men engelskmennene snakker han gjerne om. Jeg spør ham hva han synes om Edward Luces nye bok «In Spite of the Gods», som har fått mange svært gode kritikker av India-kjennere. Luce påstår blant annet at den indiske stat tross alt skylder de tidligere kolonherrene mye.

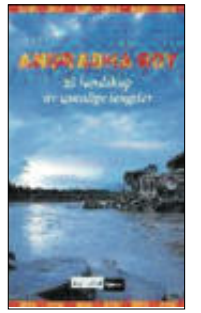
– Dette er arroganse, sier Ghosh.
– Den britiske administrasjonen var direkte rasistisk. Arven de har etterlatt seg, og som vi sliter med den dag i dag, er at enkelte ser det som sin rett å kunne heve seg over loven. Men Luces uttalelser er ikke overraskende. Verden er tross alt full av briter som reiser rundt og feirer hverandre.

«Et hav av valmuer» utgis til uka på norsk (Pax forlag), i oversettelse av Kari og Kjell Risvik.

FREDRIK GIERTSEN

Krøniken

«Et landskap av umulige lengsler»
Anuradha Roy
Vigmostad & Bjørke

Et stort persongalleri og en historie som spenner over 50 år, flere sosiale klasser og kaster. Det handler om en gutt fra fattigdom som knytter bånd til datteren til sin arbeidsgiver, men dette kuttes på grunn av kastesystemets tabuer. Senere i livet finner de hverandre igjen, og da er rollene annerledes. – De sterke sosiale skille-ene i India er fremdeles framherskende. Positivt er det imidlertid at de fattigste, de som ikke har noen tilhørighet verken til kaster eller tradisjoner, har klart å bli en politisk maktfaktor, sa nylig Anuradha Roy til Dagsavisen.

Booker-røveren

«Hvit tiger»
Aravind Adiga
CappelenDamm

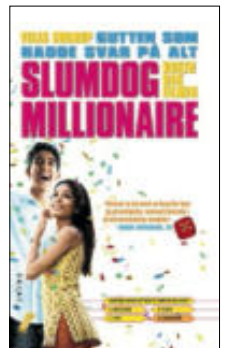

Dette er boken som fikk Booker-prisen, på bekostning av blant andre Amitav Ghosh. Også i Adigas roman handler det om livshistorier, og det er klassereisen som er utslagsgivende for tversnittet

av en nasjon i endring. Fra landsbygdens innestengte fattigkår til Bangalore og høyteknologiens fremste utpost, Han starter som sjåfør, under kallenavnet den hvite tigreren, et symbol på det sjeldne, det utrolige som det kun kommer en av per generasjon. Fra hans ståsted veves en historie om dagens India, fra det fattige, skitne og underkastende kastesystemet, til miljøer drevet av kynisme og selvcentrert vilje til handling.

Vinneren

«Gutten som hadde svar på alt»
Vikas Swarup
Bazar Forlag

Boka bak kino- og Oscar-suksessen «Slumdog Millionaire» er en like stor vinner som filmen er blitt, sist eksemplifisert gjennom åtte Oscar-statuetter av ti mulige, blant annet for beste film. Vikas Swarups bok setter som filmen individet, Mumbai og India i sentrum. Etter at Ram blir arrestert fordi ingen tror en fattiggutt fra slummen kan svare 12 rette i den indiske showvarianten av «Vil du bli millionær?», følger vi hans forklaringer på «fenomenet» samt hans korte, men rike livshistorie fra et land av kontraster og spenninger.